

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

30 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Dariusz Pawłyszcz (sprawozdawca)

SSN Piotr Telusiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej K. w C.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18 lutego 2021 r., I ACa 1275/20,
wydanego w sprawie z powództwa A.B.

przeciwko K. w C.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę
do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu,
pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

Dariusz Pawłyszcz

Beata Janiszewska

Piotr Telusiewicz

(Ł.W.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 września 2020 r., I C 1582/17, Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze zasądził od pozwanego koła łowieckiego na rzecz powodowej poszkodowanej 75 380 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tytułem wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez sarny w uprawach rolnych poszkodowanej.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację koła łowieckiego.

Sąd drugiej instancji ustalił, że poszkodowana na ogrodzonym terenie, położonym poza terenem wsi, prowadziła plantację sadzonek drzewek ozdobnych w donicach. Zimą 2016/17 sarny dostały się na plantację przez uszkodzenia w ogrodzeniu i pogryzły część sadzonek tak, że nie nadawały się już one do sprzedaży. Protokołem szkodowym wartość uszkodzonych sadzonek została określona na 74 180 zł. Ponadto poszkodowana poniosła koszt utylizacji sadzonek w wysokości 1200 zł.

Sąd odwoławczy uznał, że koło łowieckie, jako dzierżawca obwodu łowieckiego, jest zobowiązane do wynagrodzenia szkody w uprawie położonej w obwodzie łowieckim na podstawie art. 46 ust. 1 Prawa łowieckiego (pr.łow.). Powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z 27 listopada 2007 r., III CZP 67/07, Sąd Apelacyjny uznał, że uprawą rolną jest każda uprawa prowadzona na gruncie rolnym, w tym drzewek ozdobnych. Przy tym nie zachodzi wyłączenie uprawy z obszaru obwodu na podstawie art. 26 pkt 4 pr.łow., ponieważ teren uprawy nie był terenem przeznaczonym na cele składowe lub handlowe.

Koło łowieckie w skardze kasacyjnej wniosło o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego:

1) art. 46 ust. 1 pkt 1 pr.łow. przez uznanie za uprawę rolną plantacji sadzonek drzewek ozdobnych realizowanych w doniczkach, niezwiązanych z produkcyjną funkcją gruntu rolnego;

2) art. 26 pkt 4 pr.łow. przez uznanie, że ogrodzona nieruchomości, w obrębie której znajdują się tereny przeznaczone na inne cele gospodarcze, nie podlega wyłączeniu z obwodu łowieckiego z mocy prawa, bez konieczności podejmowania przez dzierżawcę obwodu dodatkowych czynności zmierzających do wyłączenia danego obszaru z obwodu łowieckiego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obecnie warunkiem dopuszczalności drogi sądowej do dochodzenia wynagrodzenia szkód wyrządzonych w uprawach przez zwierzęta wymienione w art. 46 ust. 1 pkt 1 pr.łow. jest wyczerpanie drogi administracyjnej (art. 46e ust. 4 pr.łow.). Jednak zaskarżony wyrok prawidłowo został wydany na podstawie stanu prawnego obowiązującego do 1 kwietnia 2018 r., który nie przewidywał postępowania przed zespołem, o którym stanowi art. 46 ust. 2 pr.łow., oraz odwołania do nadleśniczego (art. 11 i 14 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw).

Polskie prawo cywilne nie przewiduje co do zasady odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta. Artykuł 431 k.c. ustanawia odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzę, które ktoś chowa lub się nim posługuje. W przypadku zwierząt żyjących w stanie wolnym odpowiedzialność jest ograniczona do niektórych rodzajów szkód, określonych w art. 46 ust. 1 pkt 1 pr.łow. i w art. 126 ustawy o ochronie przyrody. Dzierżawcy obwodów łowieckich odpowiadają tylko za szkody w uprawach rolnych (art. 46 ust. 1 pr.łow.). Jak zasadnie stanowi uchwała Sądu Najwyższego z 27 listopada 2007 r., III CZP 67/07, uprawą rolną jest każda uprawa prowadzona na gruncie rolnym. Nie ma znaczenia przeznaczenie uprawy. Celem uprawy nie musi być wytwarzanie płodów rolnych na cele spożywcze lub inne. Uprawa roślin mających pełnić funkcje ozdobne także jest uprawą rolną.

Jednak warunkiem uznania uprawy za rolną jest prowadzenie jej na gruncie rolnym. Tego warunku nie spełnia uprawa roślin w oderwaniu od gruntu, który zgodnie z art. 46 ust. 1 k.c. jest częścią powierzchni ziemskiej. Gleba przeniesiona do donicy lub innego pojemnika przestaje być częścią gruntu i nie ma znaczenia, że ten pojemnik musi gdzieś stać na powierzchni ziemi. Taki pojemnik na glebę wraz z rosnącą w nim rośliną jest rzeczą ruchomą. Roślina jest częścią nieruchomości, tylko jeżeli jest trwale z gruntem związana (art. 48 k.c.). Uprawą rolną jest tylko uprawa na gruncie rolnym, czyli na nieruchomości rolnej (art. 46¹ k.c.).

Także wykładnia celowościowa nie uzasadnia odstępstwa od literalnego rozumienia pojęcia uprawy rolnej. Upraw trwale związanych z gruntem nie da się

przenieść w inne miejsce, lepiej zabezpieczone przed dzikimi zwierzętami. Oczywiście właściciel nieruchomości może ją ogrodzić, lecz czasami położenie lub rozmiar nieruchomości czynią grodzenie nadmiernie kosztownym. W przypadku upraw w donicach to do rolnika należy decyzja, którą część swojej nieruchomości przeznaczyć na donice i tam, w zabezpieczonej części, skoncentrować uprawę.

Zasądzenie wynagrodzenia szkody wyrządzonej w uprawie prowadzonej w donicach narusza art. 46 ust. 1 pkt 1 pr.łow. Tym samym został naruszony także art. 26 pkt 4 pr.łow., wyłączający z mocy prawa z obwodów łowieckich ogrodzone części nieruchomości przeznaczone na cele gospodarcze inne niż uprawy rolne (za szkody wyrządzone poza obwodem łowieckim odpowiada Skarb Państwa – art. 50 ust. 1 i 1b pr.łow., aczkolwiek jego odpowiedzialność także ograniczona jest do szkód w uprawach i płodach rolnych). Należy przy tym uwzględnić, że uprawa prowadzona w donicach z otworami w dnie, umożliwiającymi wrastanie korzeni w grunt, jest uprawą rolną. Taka roślina jest trwale związana z gruntem i stanowi część składową nieruchomości (art. 48 k.c.). W takim przypadku donica nie służy możliwości przemieszczania rośliny, tj. nie czyni z rośliny rzeczy ruchomej. Donica służy wówczas ułatwieniu odłączenia rośliny od gruntu i wydania jej kupującemu. Dopiero z chwilą wyrwania lub wykopania donicy z gruntu staje się ona wraz z rośliną rzeczą ruchomą. Sąd odwoławczy nie ustalił, w jakich donicach była prowadzona uprawa, co uniemożliwia orzeczenie co do istoty sprawy mimo zawarcia takiego wniosku w skardze kasacyjnej.

Ponieważ skarga kasacyjna była uzasadniona, zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

Dariusz Pawłyszcz

Beata Janiszewska

Piotr Telusiewicz

(G.G.)

[r.g.]